

Advies Taakgroep Talen, culturen en regiostudies

Samenvatting

Het advies van de taakgroep bestaat uit drie samenhangende voorstellen:

- (1) Maak het rijke aanbod van talen duurzaam door het talenonderwijs via vier themalijnen te organiseren. Met een bijbehorend matrixmodel is ca. 25% kostenreductie realiseerbaar.
- (2) Start daarnaast een brede opleiding die intensief gebruik maakt van het talenonderwijs.
- (3) Richt het taalverwervingsonderwijs zo in dat het unieke Amsterdamse aanbod een betere zichtbaarheid en een hoger rendement krijgt.

Andere Nederlandse universiteiten

De taakgroep heeft gekeken naar de manier waarop andere universiteiten aankomende studenten met een interesse in taal bedienen. We onderscheiden twee ‘modellen’. Aan de ene kant zijn er universiteiten die hun talenopleidingen sterk gereduceerd of beëindigd hebben, en daarvoor in de plaats één of meerdere brede BA’s aanbieden (bijvoorbeeld de VU en de RUG). Aan de andere kant zijn er universiteiten die (een belangrijk deel van) hun talenopleidingen behouden, en daarnaast een brede opleiding ontwikkelen waarbinnen een student zich op een taal en/of regio kan richten (bijvoorbeeld de UL en de UU). Te oordelen naar de instroomcijfers is het tweede model succesvoller. De taakgroep adviseert daarom een Amsterdamse variant te ontwikkelen van het complementariteitsmodel. Met andere woorden: talenopleidingen nieuwe stijl, met daarnaast een brede opleiding waarbinnen talenonderwijs een belangrijke component is.

1. Talen nieuwe stijl

Het brede aanbod van talen is één van de sterke punten van de UvA. Om dit sterke punt duurzaam uit te buiten zal het talenonderwijs wel op een nieuwe wijze moeten worden ingericht. De taakgroep stelt voor om dit te doen via een matrixmodel met langs de ene as de afzonderlijke talen en langs de andere as vier themalijnen. Wij denken daarbij aan: (1) *Literatuur, tekst en media*, (2) *Taalkunde*, (3) *Politiek en maatschappij* en (4) *Vertalen*. Een eventuele vijfde lijn is *Didactiek en educatie*. In principe kan het onderwijs via de ene of de andere zijde worden aangeboden. Om de talenrijkdom te onderstrepen adviseert de taakgroep het geheel als talenopleidingen (met een eigen BA-accreditatie) te presenteren, daarbij nadrukkelijk de mogelijkheid openhoudend bepaalde themalijnen (bijvoorbeeld ALW en ATW) als eigen opleiding aan te bieden. Kern van het model blijft hun integratie met het talenonderwijs.

Wij adviseren zoveel mogelijk talen via deze matrix te organiseren. Wij verwachten dat dit voor ongeveer drie kleine talen betekent dat zij niet of niet meer als zelfstandige BA zullen worden aangeboden.

De taakgroep heeft verschillende matrixmodellen besproken en doorgerekend en stelt vast dat langs deze weg een kostenreductie van 20-25% wordt gerealiseerd.

2. ‘International Studies’ op z’n Amsterdams

Om het talenonderwijs ook voor nieuwe groepen studenten aantrekkelijk te maken, stelt de taakgroep daarnaast voor een brede opleiding te ontwikkelen naar het model van International Studies in Leiden. In onderscheid van Europese studies zal de inrichting van studiepaden binnen deze nieuwe opleiding door een regionaal perspectief worden bepaald. Op basis van een algemeen deel kiest de student voor een regio-specialisatie; één of meerdere talen vormen daarvan een verplicht onderdeel in een optimale interactie tussen de onderwijsprogramma’s van de talenopleidingen en dat van de nieuwe opleiding.

3. Taalverwerving nieuwe stijl

Wat betreft de taalverwerving valt het advies van de taakgroep in vier delen uiteen. (1) Zorg ervoor dat het **taalverwervingsonderwijs door meer studenten** (ook van buiten de FGw) en met meer succes wordt gevolgd. Streef naar een positie als de aanbieder van academisch, in de specifieke talenopleidingen verankerd, taalverwervingsonderwijs in Amsterdam. (2) Benadruk de unieke academische kwaliteit van het Amsterdamse talenonderwijs door verdere **integratie van cultuur en taalverwerving**. (3) Zorg voor een aansprekende duidelijke **web-etalage voor het taalverwervingsonderwijs**. (4) **Extensiveer het taalverwervingsonderwijs** waar mogelijk met gebruikmaking van **moderne digitale middelen**.

Tot slot

Gelet op de tijds marges heeft de taakgroep zich geconcentreerd op het onderwijsaanbod. Andere belangrijke kwesties (denk aan studiesucces) verdienen afzonderlijke aandacht. Daarnaast hebben wij bewust gekozen voor een advies op hoofdlijnen. Voor de uitwerking zal de faculteit vervolgcommissies in het leven moeten roepen. De leden van deze commissie zijn graag bereid de inzichten uit de discussies die ten grondslag liggen aan dit advies met zo'n nieuwe vervolgcommissie te delen.

Bijlagen

1. Leden en opdracht taakgroep Talen, culturen en regiostudies

De taakgroep bestaat uit de volgende leden:

Kiki Boomgaard (secretaris)
Matthijs Engelberts
Frans Grijzenhout
Janneke Kalsbeek
Nynke van Leeuwen (student-lid)
Manon van der Laaken
Renée Peereboom (student-lid)
Carlos Reijnen
Ronald de Rooij
Karel van der Toorn (voorzitter)
Arjen Versloot

De taakgroep kreeg van het bestuur vragen mee als: 'Op welke wijze verankeren we de talen in een flexibele opzet van onze opleidingsstructuur? Wat zijn, gezien het succes met International Studies in Leiden, en gezien de ervaringen in Groningen en aan de VU, de DO's en DON'Ts? Hoe zorgen we dat de programma's die voor de talen worden ontwikkeld, zodanig worden ingericht, dat zowel studenten met een specifieke belangstelling voor taal en literatuur als die met een bredere regio/culturele oriëntatie worden bediend? Waar kunnen we differentiëren tussen de talen?'

2. Modellen talenaanbod

De VU biedt sinds september 2013 geen afzonderlijke talenopleidingen meer aan. Studenten die interesse hebben in een talige opleiding kunnen terecht bij de reeds bestaande BA *Communicatie en informatiewetenschappen* en de nieuwe brede BA *Literatuur en samenleving*. Aan de VU zijn de opleidingen *Engelse taal en cultuur* (gemiddelde instroom

van 43 studenten¹) en *Taalwetenschap* (gemiddelde instroom van 19 studenten) deels opgegaan in de al reeds bestaande BA *Communicatie en informatiewetenschappen*. De opleiding *Literatuurwetenschap* (gemiddelde instroom van 7 studenten) en Engelse taal en cultuur zijn deels opgegaan in de nieuwe brede BA *Literatuur en samenleving*. Alle talenopleidingen samen trokken in 2012 nog 68 studenten. *Literatuur en samenleving* trok in 2013 slechts 16 studenten en *Communicatie en informatiewetenschappen* trok in 2013 slechts 5 meer inschrijvingen dan het jaar ervoor (88 in totaal).

Aan de RUG kan vanaf september 2013 alleen nog Engelse taal en cultuur gevolgd worden, overige talen zijn voortgezet in de nieuwe brede BA *Europese talen en culturen*. Binnen de bachelor kan men kiezen uit de volgende talen: Duits, Engels, Frans, Italiaans, Russisch, Spaans en Zweeds. Ook kiest de student één van de volgende drie profielen: Europa: Taal en Maatschappij, Europa: Cultuur en Literatuur of Europa: Politiek en Maatschappij. In het derde jaar is er een verplicht buitenlandverblijf.

In Groningen was de instroom voor *Europese talen en culturen* in 2013 nog veelbelovend, 133, terwijl de inschrijvingen voor 2014 zijn achtergebleven. Zie ook: <http://www.ukrant.nl/magazine/letteren-staat-op-instorten>

De Universiteit Leiden biedt sinds 2012, naast specifieke talenopleidingen, de brede BA *International Studies* aan. Binnen deze Engelstalige bachelor kiezen studenten voor een specifieke regio en taal waarin zij vervolgens elk jaar onderwijs volgen. Studenten kunnen hierbij kiezen uit: Mandarijn, Japans, Koreaans, Spaans, Portugees, Arabisch, Frans, Spaans, Russisch, Hindi, Indonesisch, Swahili, Portugees. Perzisch, Turks, Hebreeuws, Afrikaans, Duits en Italiaans wordt alleen aangeboden wanneer er voldoende interesse is.

De opleiding kent een gezamenlijke eerste semester met vakken als *Global History* en *Configuring the World* en ook in de rest van de BA worden er gemeenschappelijke vakken gevolgd. De opleiding trok in 2012 371 en in 2013 484 studenten. De instroom in alle talenbachelors steeg van 271 in 2012 naar 357 in 2013.

Aan de Universiteit van Utrecht, waar ook specifieke talenopleidingen worden aangeboden, kiest een student van de brede BA *Taal-en cultuurstudies* een vreemde taal. Hij/zij kan kiezen uit Arabisch, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Keltisch, Nederlands en Spaans. Daarnaast kiest de student in het tweede jaar een hoofdrichting (bijvoorbeeld *Film- en televisiewetenschap*, *Moderne letterkunde* of *Religie en cultuur*).

Taal- en cultuurstudies van de UU had in 2011 een instroom van 195 studenten, in 2012 van 150 en in 2013 van 256. De talenopleidingen kenden een in sommige gevallen in 2013 een lichte daling of juist stijging. In andere gevallen blijven zij gelijk qua instroom.

¹ Wanneer er instroomcijfers worden genoemd gaat het steeds om het aantal voltijd eerstejaarsstudenten, ongeacht of deze studenten al eerder hebben gestudeerd en/of ook ingeschreven staan voor een andere bachelor opleiding. De gegevens zijn afkomstig uit UvA data.